

18 **אגב אחר, לא סמכה דעתיה, סבר שמיט ואכיל להו. ואלא מאי אין לו תקנה, ה"ק למאי דלא סמכה דעתיה אין לו תקנה עד שיקנס על גבי קרקע. תא שמע מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באים בספינה, אמר להם רבן גמליאל לזקנים עישור שאני עתיד למוד [כו, ע"א] נתון לו ליהושע ומקומו מושכר לו, ועישור אחר שאני**

מסורה ש' 19 מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו באים בספינה. מט"ש פ"ה מ"ט, ז"מ יא א, וע"ע שבת קכג א, סוכה כג א, מא ב. 1 ועישור אחר שאני עתיד למוד נתון לו לעקיבא. ז"מ יא ב, מט"ש פ"ה מ"ט, ירוש' פאה פ"ד ה"ה (יח ג), מעשרות פ"ג ה"ה (ג ג).

ציונים 3-19 ח"ש מעשה ברבן גמליאל וכו' דלא ליטרחינהו. עי' רמב"ן ז"מ יא. 1-19 מעשה ברבן גמליאל וזקנים וכו' ליהושע ומקומו מושכר לו. חוס' ערכין ל. ד"ה ולא, יראש"ס רסד, עי' ר"י מנייגא ע"ז מא: עי' התרומות שער מג ח"א אות יב, שו"ת מהר"ם בר"צ (בדפ"י) רפו, שו"ת רשב"א ח"א תתקלד, ריקנטי שלח, ריטב"א כתובות כו. ר"י בן חכמון ז"צ פו: נמוק"י סס (מד). 2-19 מעשה ברבן גמליאל וזקנים וכו' שיזכה בו לעניים ומקומו מושכר לו. מיי' מט"ש פ"ה יא ועי"ש מכירה פ"ג ז, סמ"ג עשן קלח, עי' טושר"ע יו"ד שלא קמה. — השטרות לר"צ עמ' קז, ערוך ע' עקיבא, אשכול (ירוש') ח"א עמ' קסט, המאור ז"ק פ"ה לו: (יח), יראש"ס קטע, יראש"ס רסד, עי' ראש"ה ח"ד תתקח עמ' רסג, עי' תוס' ר"ד ז"ק קטו: רשב"א ז"מ מח. וז"צ פה. שו"ת רשב"א ח"א אלף ואלף וקמה וח"צ רסא וח"ה קו, כו"פ פמ"צ עמ' תקסב. 1-20 עישור שאני עתיד למוד נתון לו ליהושע ומקומו מושכר לו. עי' הלכות קלוזות שימוש ז"ד עמ' קכט, השטרות לר"צ עמ' קח, תו"י ז"צ פה: עי' ראש"ה ח"א קלח, מלחמות ז"צ פ"ה פו: (מג), הזכות כתובות פ"ט פ"ה (מג), עי' שו"ת מהר"ם בר"צ (קרימ') שיג, עי' חינוך שלו, ראש"ש ז"צ פ"ה טו ופת, ריטב"א ז"מ קב. וז"צ מד: נמוק"י ז"צ פה. (מז). ופז: (מג): וקנ. (ט). 2-1 ועישור אחר שאני עתיד למוד וכו' שיזכה בו לעניים. תמים דעים סא, תשו' ראש"ד קמא, יד רמא ז"צ קב: אות א, מאירי ז"ק לו:

אוצר החכמה

שינויי נוסחאות

וניזכניהו | מ וניזכניהו, ו וניזכניהו⁴⁹. ניהליה | 20 באים | ס נוסף: עמו⁵³. בספינה | ר נוסף [בכפילות]: אמ' להם רבן גמלי' שהיו באין בספינה [וסומן למחיקה]. להם | במק"א חסר⁵⁴. לזקנים | ר ס חסר⁵⁵ [ר נוסף בגל']. עישור | ר מעשר [ולאחזה"ת כלפנינו]. [כו, ע"א] 1 לו | א מ ר חסר⁵⁶. ליהושע | ר ליהוש' בן חנניה⁵⁷, ד ו לר' יהושע⁵⁸. ועישור אחר | מ ועישורו, ר ועישור⁵⁹, (ו אחד).

1 וכו"ה ברש"י, תוס', ר"ח (הדרום חוב' מד עמ' 21 ואילך, "אהל חייא"), ריטב"א, מאירי, שיטה לנ"ל ועוד, וכו"ה במשנה מע"ש פ"ה מ"ט, ב"מ יא א. (*) — רש"י ד"ה נתון כו', ברבי יהושע — ר' יוחנן בן גודגרא. בכ"י ל פ"פ: ביוחנן בן גודגרא כו' לסיוע את ר' יהושע, בכ"י א ר: ביוחנן בן גודגרא כו' ר' יהושע בן חנניה, בד"ק "בן גודגרא" חסר. 2 וכן בתו' ר"י הזקן וכו"ה בס"א ב"מ יא א, ועי' ערבין יא ב וספרי קרח (קטו ע' 132). ברש"י פ"ה: רבי יהושע בן חנניא [בד"ס נוסף: ולוי היה]. וע"ע מאירי, ר"ש משנץ במשנה שם, נמו"י בסוגין ומלאכ"ש במשנה שם. וע"ע תוס' אנשי שם במשנה שם. (*) — רש"י ד"ה ספרי כו', השוערין. בכ"י א ל פ"פ ר וד"ק כל הקטע חסר. — שם, ד"ה ומקומו מושכר. בכ"י א ל פ"פ ר וד"ס נוסף: לו. 3 וכן בשיטה לנ"ל ואור הגנוז. ולפנינו תוקן עפ"י מהרש"ל. 4 וכן בס"א מע"ש שם

מתנה ה"נ דלא איתיה למקבל מתנה והכי גרים המורה. ועי' שיטה לנ"ל ויד רמה שם. וע"ע בר"ב [בראשונים יש שנויים קטנים]. ובמהרש"ל: ומאה חביות ממש ניקניהו כו' מתנה. 49 במהרש"ל: וניזכניהו ניהליה. בהג"ש: וניזכניהו, ס"א וניקניהו. 50 רש"י ד"ה לא סמכה כו', מפני שהמטלטליו. בכ"י א ל פ"פ ר ליתא "מפני שהמטלטליו". — שם, בביתו. בד"ס נוסף: אבל הקרקע היה מוסר לידם שלא נתן להוצאה והמטלטליו נקנין בכל מקום שהו אנבו ולא יבואו לידם. 51 עי' במהר"י בי רב. 52 בד"ק: שיקים, וטעות. 53 בר"ח: וזקנים שהיו בספינה דאמ' להו רבן גמליאל עישור וכו'. 54 ראה הערה הסמוכה. 55 וכן במשנה מע"ש פ"ה מ"ט וב"מ יא א, ושם: ברבן גמליאל וזקנים [ב"מ: וזקנים] שהיו באין בספינה אמר רבן גמליאל עשור וכו'. וראה "משנה עם ש"נ" מע"ש שם.

2 עתיד למוד נתון לו לעקיבא בן יוסף כדי שיזכה בו לעניים ומקומו מושכר לו, ש"מ בעינן צבורים בה, שאני התם כי היכי דלא ליטרחינהו. ת"ש דאמר רבא בר יצחק אמר רב שני שטרות הן, זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו את השטר חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה, ע"מ שתכתבו לו את השטר חוזר בין בשטר בין בשדה, ורב חייא

מסוה"ש 3 דאמר רבא בר יצחק א"ר שני שטרות הן. ז"כ ע"א, ק"כ.

ציונים 3 כי היכי דלא ליטרחינהו. חוס' רא"ש ז"מ יא. 11-3 ת"ש דאמר רבא וכו' לא בעינן צבורים בה ש"מ. המקח שער יג (לו ז). 5-3 דאמר רבא וכו' שני שטרות וכו' בין בשדה. מ"י מכירה פ"ו טו וטז, סמ"ג עשין פז, טושו"ט חו"מ רמג ו ח. — רש"א גיטין עו. ריטב"א לטיל כו. יצין שמוטה לרש"ז תק"ס ח ד, נמוק"י גיטין טו, שו"ת רש"ז קיד וחפא. 8-4 שני שטרות הן וכו' בכל מקום שהוא. זכ"ג ז"כ ק"ג ד, סג"ז עמ' חכב, רג"י ח"ב עמ' תעה, מאירי ז"כ נא. 5-4 זכו בשדה זו לפלוני וכו' ואינו חוזר בשדה. עיטור ח"ב זיכוי ט ז, יד רמב"ז קלה: לוח קעד, שו"ת רש"ז ח"א חלק וד, אגודה כחוצות פ"ה סט, ריטב"א כחוצות נה. 5 ע"מ שתכתבו לו את השטר חוזר בין בשטר בין בשדה. רמז"ן גיטין עה: ריטב"א נדרים סג: ר"ן לקמן ג. (כא). וגיטין עה: (לו), יצין שמוטה לרש"ז תק"ס סד ז, נמוק"י לקמן ג. 8-5 ורב חייא בר אבין אמר רב הונא שלשה שטרות הן וכו' נקנה שטר בכל מקום שהוא. כתרומות שער נא ח"ג לוח ז.

שינויי נוסחאות

2 לו לעקיבא | א ר לר' עקיבא, מ ס לעקיבא.⁵ א ר רבה בר רב יצחק¹¹, (מ ד ו רבה, ס ר' כן יוסף | ר חסר).⁶ כדי — מושכר לו | א ומקומו מושכר לו כדי שיזכה לו לעניים⁷, (ר "כדי — לעניים" חסר).⁸

3 ש"מ | מ וש"מ⁹. כה | ישאמ"ב¹⁰. ליטרחינהו | מ ליטרחינהו. 4-3 רבא בר יצחק |

4 שני | ס שתי. זו לפלוני | ר פלוני [לאחזה"ת: זו לפלוני].¹²

5 לו | מ לי. חחר | מ אינו חחר¹³. בין בשדה | מ ס ובין בשד¹⁴. 6-5 ורב חייא בר

רשב"א. 9 ברשב"א: אלמא ע"ש. 10 רש"י, ושם: צבורין בעינן. (*) — שם, מקומו ולא מקום אחר. בכ"י ל פ"פ: מקומו מושכר לו ולא קרקע אחר, בכ"י א ר וד"ס: קרקע אחר. 11 בשיט' קדמונית, ר"ו, המקח סוף שער יג (לו ב), בת"ג ב"ב קנ ד, רי"ף ב"ב פ"ה (לט א) [וראה רי"ף לפנינו ובהע' שם], וכן בב"ב עז א ו-קנ ב: רבה בר יצחק. בתש"ר ח"ב (ע' 39) במנין רבה המוזכר בש"ס מובא "רבה בר יצחק", ובמנין רבא ליתא שם "רבא בר יצחק" ע"ש. בפ' ר"ה: רבא, וליתא "בר יצחק". וראה יוחסין השלם בערכו (ע' 185). ביבמות עא ב: רבה בר יצחק, בס"א: רבא, ראה בדק"ס השלם שם (ח"ב ע' פג) והע' שם. בסנהדרין צה ב וצט ב, ובנמו"י לפנינו: רבא בר רב יצחק. בשיטה קדמונית, המקח שם ובה"ג שם ליתא "אמר רב". בריטב"א מקוצר, ושם: הא דאמר רב שני שטרות כו'. 12 בב"ב עז א חסר וראה שם קנ ב. ברי"ף ב"ב שם: אמר זכו, וראה רי"ף לפנינו. (*) — רש"י ד"ה זכו בשדה זו. בדק"ק "זו" חסר. — שם, בו. בכ"י א ל ר וד"ס: בה. — שם, בעלמא, בכ"י א ל פ"פ ר וד"ס חסר. 13 כנ' ט"ס. 14 ברי"ף ב"ב שם [וראה רי"ף לפנינו], רמב"ן, ריטב"א, מ"מ מהל' מכירה פ"ו הל' מו, וכ"ה בס"א ב"ב שם ושם: חוזר בזה ובוה. ועי' רמב"ם שם הל' מו. בה"ג וברשב"א שם: חוזר בין בזה

וס"א ב"מ שם. במאירי: עשור שני אני עתיד למוד. 5 וכן ברש"י ומאירי, וכ"ה במע"ש שם וב"מ שם. 6 וכן ברוכ' כה"י במשנה מע"ש שם, וראה להלן בסוגיו. במלאכ"ש שם: ה"ר יוסף מחק "בן יוסף" ממשנתו, ע"ש. וראה יבמות טו א בדק"ס השלם ח"א ע' קסב ועמ' קסה. וע"ע מנחות כט ב וירושלמי סנהדרין פ"א סוף ה"ב. ועי' יוחסין השלם בע' (ע' 36 ואילך). 7 עי' מאירי, ומשם מוכח דנוס' זו משובשת דאם השכיר מקומו ואח"כ זיכה אותו, אין כאן ראי' לקנין אנב, אלא קנהו בקנין חצר ע"י שכירות. ובראב"ד [לעיל בסוגיו "טפה על טפה"] הקשה דילמא הקנאת חצר הוה ולא אנב, ותירץ דא"כ בתחילה צריך להשכיר המקום ואח"כ יקנה (המקום) [הפירות] אבל הכא מתחלה הקנה להם הפירות ואח"כ השכיר המקום, ע"ש. ועי' פני יהושע דאי מדין קנין חצר איפכא מיבעי ליה דלכתחילה ה' ר"ג צריך להשכיר להם המקום ואח"כ המתנות. ובאמת סוגיה דב"מ שם מיירי בהאי עובדא בקנין חצר אבל בעיקר פירוש הברייתא מיירי בקנין אנב ע"ש בפנ"י בביאור הדברים. וע"ע מאירי ב"מ שם. ועי' רמב"ן, רשב"א, תוס' רי"ד וריטב"א. 8 במשנה שם, ס"א ב"מ שם ומאירי לפנינו "כדי" חסר. וראה להלן בסוגיו, ובס"א מע"ש כלפנינו. במאירי כנ' גרס בהוספה: וקבלו שכר זה מזה. ועי' תוס' לפנינו ורש"י ב"מ שם, ועי'

6 בר אבין אמר רב הונא שלשה שטרות הן, תרי הא דאמרו, אידך אם קדם מוכר וכתב
 לו את השטר, כאותה ששנינו כותבים שטר למוכר אע"פ שאין לוקח עמו, כיון
 שהחזיק עמו בקרקע נקנה שטר בכל מקום שהוא, שמע מינה לא בעינן צבורים בה,
 9 שאני שטר דאפסירא דארעא הוא. והא עלה קתני זו היא ששנינו נכסים שאין להם
 אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף בשטר ובחזקה, ש"מ לא בעינן

[אח"ח 1234567]

מסוה"ש 7 כותבים שטר למוכר אע"פ שאין לוקח עמו. ז"צ עז ז, קנא א, קסז ז. 8 לא בעינן
 צבורים. לעיל כו א, וש"נ. 9 זו היא ששנינו נכסים שאין להם אחריות. לעיל כו א, וש"נ.

ציונים 8-6 קדם מוכר וכתב לו וכו' בכל מקום שהוא. תשו' ר"י מ"ג קט, עיטור ח"א אגז יג ז, יד רמז
 ז"צ קסז: אות ט, התרומות שער כח ח"ו אות ז, תשו' רמז"ן לג, שו"ת רא"ש כלל פס י. 7 כותבים שטר
 למוכר אע"פ שאין לוקח עמו. מ"י מכיר פ"ו יד ופ"ל א, ומלוך ולוה פכ"ד א, סמ"ג עשן לד, טושו"ע חו"מ רלח
 א. — התרומות שער מה ח"א אות א, רמז"ן ז"צ קסז. רש"א שם מז. חינוך תקעט, ריטב"א ז"מ עז. 8-7 כיון
 שהחזיק עמו בקרקע נקנה שטר בכל מקום שהוא. מ"י מכיר פ"ו יד, סמ"ג עשן פז, טושו"ע חו"מ סו י. —
 ע' חינוך תקעט, תר"י סנהדרין לא. שו"ת ריב"ש רי, שו"ת רדב"ז ח"א קלח. 9-7 כיון שהחזיק וכו' בכ"מ שהוא
 — דאפסירא דארעא הוא. רש"א ז"ק מט: 9 שאני שטר דאפסירא דארעא הוא. ערוך ט' אפסיר, חזו' ר"ן
 ז"צ קסז: 10-9 זו היא ששנינו נכסים וכו' ובחזקה. זכ"ג ז"צ קג ד, הג"צ עמ' תכז, הג"י ח"צ עמ' תעה, תשו'
 ר"י מ"ג קט, התרומות שער כח ח"ו אות ז ושער נא ח"ג אות ז, תשו' רמז"ן לג.

שינויי נוסחאות

אבין | א ורב אידי בר אבין¹⁵, מ ורב אויא בר
 אבין. |
 6 רב הונא | ס רב¹⁶, ג... חונא. °שלשה |
 ר שלש, ס שלשת. °תרי | ס הני תרי. °הא |
 ס הני¹⁷. °אידך | א מ ר ס ואידך¹⁸. °אם |
 א אי. °מוכר | ר לו את [°את] נמחק[המכר
 [לאחזה"ת: המוכר], ס המוכר. °וכתב | ס
 וכותב¹⁹. |
 7 השטר | ס נוסף: ללוקח²⁰. °שטר | ר נוסף:

ללוה אע"פ שאין מלוה עמו כך כותבין שטר²¹.
 °אע"פ | ס ואעפ"י²². |
 8 עמו | א מ ד חסר²³, ר ס זה²⁴. °בקרקע |
 ר בקרקעות. °נקנה | ר נוסף: כל²⁵ [ונמחק].
 °בכל | מ ר כל²⁶. °בה | ר חסר²⁷. |
 9 שאני | ר ס שני. °דאפסירא | ר ו דאפסיר,
 ד דאפסידה, ס דאפסרא²⁸. °דארעא | א דארעתא.
 °הוא | מ וחד הר'. °זו היא | מ כאות²⁹, (ר הוא).
 10 נכסים | ר הנכסים. °בשטר | א מ ר ס ובשטר.

בר"ף, שיטה לנ"ל ובה"ג שם. וראה הערה קודמת
 בריטב"א. 21 הנוסף הוא ע"פ המשנה ב"ב פ"י מ"ג.
 כע"ז בר"ף לפנינו, וראה ר"ף ב"ב שם, וראה ר"ח
 בהע' 19. ברשב"א: כותבין שטר ללוה אף על פי שאין
 מלוה עמו, ע"ש. 22 וכן בב"ב קנא א, וראה שם עז
 ב. במשנה שם כלפנינו. 23 ברשב"א: כיון שהחזיק
 בשדה נקנה וכו'. וראה הע' 21 ברשב"א. 24 וכן בר"ח
 [ראה הע' 19], שיטה קדמונית, ריטב"א, ר"ב ועוד, וכן
 בב"ב שם ושם, רא"ש ב"ב שם, וכ"ה בהג"ש בסוגין.
 בהמקח שם: בה. 25 ע' ריטב"א והעיטור אגב יג א.
 26 וכן בשיטה קדמונית, וכ"ה בב"ב קנא א. ושם עז ב
 כלפנינו. וע' ר"ף. 27 וכן בהמקח שם, ע"ש.
 28 וכן בערוך ע' אפסיר, במהרש"ל: שטר דאפסרא
 דארעא. (*) — רש"י ד"ה אפסיר. בכ"י ל פ"פ: אפסרא.
 — שם, וכגון קרקע. בכ"י א ל: וכגון הקרקע, פ"פ: וכגון
 הקרקע. 29 ברש"י וריטב"א: וזו, [וברש"י כ"י ל ר
 וד"ק: זו]. וראה לעיל במשנה. וראה הע' 19 בר"ח.

ובין בזה. 15 בר"ח מקוצר, ושם: ומשום דרב הונא
 אמר כו'. וכע"ז בר"ב, וראה יוחסין השלם (ע' 136)
 בע' רבי חייא בר אבין ובע' רב אידי בר אבין (ע' 110
 ב), וע' רב אויא (ע' 107 ב), וע' רב אבין (ע' 105).
 16 וליתא "הונא". ברא"ש ב"ב פ"ד ו ליתא "רב
 הונא". 17 וכן בר"ב, וכ"ה בב"ב קנ שם, וכ"ה
 בהג"ש בסוגין, וע' המקח שם. 18 וכן בשיטה
 קדמונית, ריטב"א, המקח שם, בה"ג שם, ר"ף ורא"ש
 ב"ב שם. 19 בריטב"א: מוכר וכתב ללוקח כאותה
 ששנינו וכו'. בב"ב שם ושם ובהמקח שם: וכתב את
 השטר. ברא"ש ב"ב שם: המוכר וכתב את השטר. בר"ח:
 אידך הא דתנן כותבין שטר למוכר אע"פ שאין לוקח
 עמו כיון שהחזיק זה בקרקע נקנה שטר בכל מקום שהוא
 וזו היא ששנינו נכסין שאין להן אחריות נקנין עם נכסין
 שיש להם אחריות בכסף בשטר ובחזקה שם' מינ' לא
 בענו בו צבורין שם' מינ' [מקוצר כפי המסקנא]. וראה
 בב"ב קנא א ו-עז ב, וראה ר"ף שם ובה"ג שם. 20 וכן

11 צבורים בה, ש"מ. איבעיא להו מי בעינן אגב או לא, ת"ש דקתני כל הני, ולא קתני אגב, ולטעמך קני מי קתני, אלא עד דאמר קני, הכא נמי עד דאמר אגב. והלכתא צבורים לא בעינן, אגב וקני בעינן. איבעיא להו שדה במכר ומטלטלין במתנה מהו, ת"ש עישור שאני עתיד למוד נתון ליהושע ומקומו מושכר לו, ש"מ. איבעיא להו שדה לאחד ומטלטלין לאחר מהו, ת"ש עישור שאני עתיד

ציונים 11 איבעיא להו מי בעינן אגב או לא. גמ"ש ח"צ עמ' לח. 13-11 איבעיא להו מי בעינן אגב וכו' אגב וקני בעינן. המקח שער יג צסוף, מסה"ג עמ' יג וקטו. 13 והלכתא צבורים לא בעינן אגב וקני בעינן. מ"י מכירה פ"ג ט ויא, סמ"ג עשין פג, טושר"ע חו"מ רב ג. — רש"י צ"ק יב: ד"ה הא, הל"פ (ששן) הלואה עמ' סו, צה"ג צ"ב קג ד והלואה קי א, הג"צ צ"ב עמ' חכג והלואה עמ' חמט, הג"י ח"צ צ"ב עמ' חפ והלואה עמ' תקלו, תשי"ג (הרכבי) רלו, תשרי חנו"ל מט, גמ"ש ח"צ עמ' לח ושר, רי"ף צ"ב פו: (מד). ראב"ן ח"א קו (עצ ג), עיטור ח"א אגב יד ג, יד רמב"צ צ"ב עז: אות כט, התרומות שער נא ח"ג אות ג, עניוח דר"י צ"ב עז: שו"ת מהר"ם צ"ב (צודפ) שלה ותקמה, ריטב"א גיטין כג. ר' קרשקש שס, רי"ו נתיב י ח"צ (לד א), שו"ת ריב"ש רג. צבורים לא בעינן. טושר"ע חו"מ קיג ג. — ראב"ן ח"א מח (לח ד), רשב"א גיטין עז: תשרי חפר"ו חו"מ לה, ר' קרשקש גיטין עז: ר"ן שס (נע). שו"ת ריב"ש שמה, תשצ"ן ח"ג שא (מה א), שו"ת רשב"ש קלג. אגב וקני בעינן. חוס' גיטין כג. ד"ה החזיק, יתור"א (פרכי חנו"א) ער' רב יוסף בר חמא וער' רב יוסף בר מניומי, ראב"ה ח"ד תתקט עמ' שמב, חוס' ר"ש משנן כתובות סז. יד רמב"צ צ"ב עז: אות כט וקמח: אות לד, שו"ת מהר"ם צ"ב (קרימ) קלד. שו"ת רשב"א ח"ב לו, שצב"ל ח"ב סח (הסגולה) עמ' קנה, רא"ש כתובות פ"ו ה, חוס' רא"ש גיטין כג. ר' קרשקש שס, ר"ן שס כ"א: חדו' ר"ן צ"ב עז. נמוקי שס קג. (ע); שו"ת רשב"ש קיד. 14-13 איבעיא להו שדה במכר ומטלטלין במתנה מהו. ר"ש מע"ש פ"ה מ"ט, חו"י ח"ג צ"מ יא. אות ל, רי"ו מישרים נתיב יב ח"א צסוף (מג א). 15-13 איבעיא להו שדה במכר וכו' מושכר לו ש"מ. מ"י מכירה פ"ג ט, טושר"ע חו"מ רב א. — השערות לר"י צ"ב שטר סג, עיטור ח"א אגב יד ג ישיכריות מט ג, ריטב"א החדשים צ"מ יא. 15 איבעיא להו שדה לאחד ומטלטלין לאחר מהו. מ"י מכירה פ"ג י, סמ"ג עשין פג, טושר"ע חו"מ רב ג. — עיטור ח"א אגב יד ג, רי"ו מישרים נתיב י ח"צ לד א, תשצ"ן ח"ב ערב.

שינויי נוסחאות

11 בה | ר חסר³⁰. ת"ש | א ו תא שמע, ד 13 והלכתא — בעינן אגב | מ חסר³². וקני תשמע. דקתני | ד ו קתני³¹.
12 קתני | ר בענן [ונמחק, ובה"ש: קתני]. דאמר קני | ס שיאמר לו קנה, (א וקני).
14 נתן | ס נוסף: לו³³.
15 לאחר | א מ ר לאחר, ו לאחר.

ע"ש. [אולי לפי גי' כי"מ דליתא "והלכתא כו", מכאן סמך לרמב"ם פ"ג מהל' מכירה הל' ט, דהא דלא בעינן דלימא קני דוקא בצבורין, אבל בלא צבורין בעינן דלימא ליה קני מכח מעשה דר"ג דהשכיר מקומו להם דלא אמר להם אגב וקני אלא דמקומו מושכר לו והוי צבורין בה. אמנם בגמ' מבואר דהא דהשכיר להם כי היכי דלא לטרחינהו, והרמב"ם תפס לו דהוא דרך דחיה, ואולי מכיון דפסקינן דלא בעינן צבורים דהיות הגמ' דלא לטרחינהו לא קיימא במסקנא. ולכן ר"ג השכיר מקומו ולא אמר להם קני, ולפי"ז אף שג' הגמרא "והלכתא" יש מקום ליישב פסק הרמב"ם וצ"ע, וראה שו"ע חו"מ סי' רב ובביאור הגר"א שם]. 33 בהמקח שם: איבעיא להו מקרקעי במכר וכו'. ברא"ש: שדה כו' במתנה מאי וכו', מושכר לו, אלמא שדה במכר ומטלטלין במתנה קנה, וליתא "ש"מ", ע"ש. בר"ה: ופשטינן מדתניא כו' ליהושע במתנה וכו', ע"ש. ברי"ף ב"ב שם: ש"מ דקאני.

30 וכן בהמקח שם. בר"ה: ש"מ מינ' לא בענן בו צבורין ש"מ. ראה הע' 19 בר"ה. 31 וכן בר"ב. בשיטה לנ"ל: מדקתני. בהמקח שם: דקתני הני ולא תני אגב ומעתה קני מי קתני אלא צריך ולא קתני ה"ג צריך ולא קתני. 32 בהמקח, ר"ב, ר"ח וראב"ד פ"ג מהל' מכירה הל' ט: והילכתא אגב וקני בענן צבורים [בר"ה: בה] לא בעינן. בהל"פ שישנו (עמ' סו) ובה"ג שם [וישם קי א]: והלכתא קני ואגב בעינן צבורים לא בעינן, וראה פסקי רי"ד, ועי' ירושלמי לפנינו פ"א ה"ה (ס' ג'), ורי"ף ב"ב (פ"ה, מד א). בתוספתא ב"ב פ"ב ה"ג: נכסים שאין להם אחריות נקניו עם נכסים שיש להם אחריות בכסף ובשטר ובתזקה, כיצד אמ' לו חצר וכל מה שבתוכה אני מוכר לך כיון שכתב שטר וקבל מעות והחזיק באחת מהן החזיק בכלן. ובחס"ד שם בפ"י התוספתא דהיבא דהיו המטלטלין צבורים בתוך השדה א"צ לומר "קנה אגב קרקע", אבל באין צבורים בתוכה צ"ל "קני אגב". וכפי שיטת הרמב"ם בפ"ג מכירה ה"ט

16 למוד נתון לעקיבא בן יוסף כדי שיזכה בו לעניים ומקומו מושכר לו, מאי מושכר, מושכר למעשר. ואי בעית אימא שאני ר' עקיבא דיד עניים הוה. אמר רבא לא שנו אלא שנתן דמי כולן, אבל לא נתן דמי כולן לא קנה אלא כנגד

מסורה ש' 17 דיד עניים הוה. ז"ק לו ז, ירוש' פלג פ"ד ה"ה (יח ג), מע"ש פ"ה ה"ד (נו ג).

ציונים 19-17 אמר רבא לא שנו וכו' לא קנה אלא כנגד מעותיו. סמך שער יג (כו ז), ריל"ג ז"מ (בשט"ק) עז: טיעור ח"א חגב טו א, יד רמב"ז ז"מ. חות ו, ח"א ח"ג ז"מ עמ. חות רמז, ר"י בן חכמן ז"ל פו:

שינויי נוסחאות

שמואל מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן אמר רבא [ברי"ף כ"י: רבה] ל"ש אלא שנתן לו דמי כולן אבל לא נתן לו דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו תניא כותיה דרבא [ברי"ף כ"י: רבה] מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן בד"א שנתן לו דמי כולן אבל לא נתן לו דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו⁴¹. ברי"ף ב"ב נוסף: מסייע ליה לשמואל דאמר שמואל מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כלן⁴².

18 רבא | ד רב, וימ"ב רבה⁴³. שנו | ס שאנו. [החשך מעל"ד]

16 נתן | ס נוסף: לו. °לעקיבא | ר לר' עקיב³⁴. °כדי — לעניים | ס חסר³⁵. 17-16 מאי מושכר מושכר | א מאי לאו מושכר מושכר לר' עקיבא לא מאי מושכר מושכר, (ס מושכר לו מושכר)³⁶, ר חסר [ונוסף בגל'], מ מאי מושכר³⁶.

17 למעשר | ס נוסף: לצורך עניים³⁶. °ואי בעית אימא | ר א' אימ³⁷, ג איבעי ... °שאני | ד ו שני. °הוה | מ ר ס הוה³⁸, ד היה. 18-17 אמר רבא | א נוסף לפנ"ז: אם³⁹ מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה את כלן, מ נוסף לפנ"ז: ת"ר מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן⁴⁰. 3-17 אמר רבא — קנה את כולן | ימ"ב אמר

כ"א כ"מ, ברא"ש וברי"ף מקוצר כל הקטע בפי פסק הלכה לשיטתם]. והני' שלפנינו הוא ג' רש"י ופי' לא שנו דמטלטלין נקנין בחזקה דקרקע [= אנב] אלא שנתן דמי כל המטלטלין והקרקעות אבל לא נתן לו דמי כל המטלטלין לא קנה אלא כנגד מעותיו. וכן בר"ן ובפסקי רי"ד פ' כרש"י ע"ש. וכג' הרי"ף הובא גם במאירי אחר שהביא הני' שלפנינו, כתב: טרחתי ומצאתי בהלכות ספרדיות לגדולי הפוסקים שדברי רבא סמוכות לדברי שמואל ודברי שמואל קודמין להם, ובהמשך שם: אמר שמואל מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כלם אמר רבא לא שנו אלא שנתן לו דמי כולם וכו', תני כותיה דרבא יפה כח הכסף וכו' ויפה כח חזקה שהחזיקה מכר לו עשר שדות כו' קנה כלם בד"א בשנתן לו דמי כולם, ואין גורסים אח"כ "מסייע ליה לשמואל". וכתב עוד דמה דאמור בגמ' לא שנו, פירוש מה שאמר שמואל במכר כו' כלם ברייתא היא וכו' [וראה הע' במאירי] וראה ראשונים בפירושים. וע"ע שאילתות בחר שאילת' קטו והמקח שער יג (ל א). וראה להלן הע' 48 מספר הנר. 42 וראה בהנהגות מא"י על הרי"ף: אמר שמואל וכו' קנה כולן, בס"א נמחק. ואמנם כן דליתא ברי"ף בכמה כ"י ובר"ק, ובכ"י אוקספורד (מ' 546) איתא. ועי' רחב"ש. 43 רי"ף כ"י, מ"מ הל' מכירה פ"ג ה"ח, וכ"ה בפסקי רי"ד ע"ש בהע'.

34 ראה לעיל בש"נ. בר"ן: לעקיבא בן יוסף כדי שיזכה לעניים ע"ש. בר"ב: נתון לעקיבא בן יוסף. 35 ראה לעיל בש"נ ובהע' 7-8. 36 וכן בהג"ש. בר"ב: מאי מושכר לו למעשר. 36* ראה הע' לעיל בר"ב. 37 וכן בר"ב, ושם: איבעית אימא מושכר לר' עקיבא ושני דר' עקיבא דידם של עניים הוא. 38 וכן ברש"י, ר"ן, נמו"י, וכ"ה ברי"ף ב"ב שם. בהג"ש: דכיד עניים דמי, ורא' הע' לעיל מ"ב. ועי' ב"ק צג א: אפקדה גבי רב יוסף, וברש"י: גבאי הוה, וראה רש"י ור"ן לפנינו. 39 תיבה זו אינה מובנת כאן ואולי צ"ל: ת"ר. 40 וצ"ב מלהלן בגמ'. וראה נוס' הרי"ף ורא"ש להלן. וראה להלן ע"ב בנוס' כ"א. 41 רי"ף לפנינו ובב"ב פ"ה (מד), וכ"ה ברא"ש, ועי' רא"ש ב"מ פ"ו ח. [ברא"ש ב"ב פ"ג ס: תניא כותיה דשמואל ע"ש]. ועי' שיטה לג"ל (סז א). ולפי נוסחתם המו"מ בגמ' אינו לענין קנין מטלטלין אנב קרקעות אלא גדר קנין קרקעות בעשר שדות בעשר מדינות דקנה כולן היינו שנתן דמי כולן אבל לא נתן דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו. עי' בר"ן, ושם שכ"ה ג' הרמב"ם דבפרק א מהל' מכירה הל' יט-כ במכר עשר שדות בעשר מדינות דקנה, דוקא בשנתן דמי כולן, ובפ"ג שם בקנין אנב לא כתב דנתן דמי כולן וכתב בפשטות דקנה כולן. וכתב שהוא תימא, אולי גירסא אחרת להם, וראה מ"מ שם [כנ' שני' זו היא כעין ג']

19 מעותיו. תניא כוותיה דרבא יפה כח הכסף מכח השטר וכח השטר מכח הכסף, יפה כח הכסף שהכסף פודין בו הקדשות ומעשר שני מה שאין כן בשטר, ויפה כח השטר שהשטר מוציא בבת ישראל מה שאין כן בכסף, ויפה כח שניהם מכח חזקה וכח חזקה מכח שניהם, יפה כח שניהם קונים בעבד עברי מה שאין כן בחזקה, יפה כח

מסוה"ש 19 יפה כח הכסף מכח השטר וכח השטר וכי'. ח' כחוצות פ"צ ה"א. 20 שהכסף פודין בו הקדשות. ע"י לעיל ה' א, וש"נ. 22 משא"כ בחזקה. לעיל ע"א, וש"נ.

ציונים 22 יפה כח שניהם וכי' משא"כ בחזקה. כמקח שער יג (ג' א), רש"א גיטין לח. 22-23 יפה כח חזקה וכי' קנאם כולם. ריע"א לעיל כו. 22-2 יפה כח חזקה וכי' אלא כנגד מעותיו. שאלות ויקרא קטו, רי"ג ג"מ (בשע"ק) ע"ז: רש"א ח"צ קידושין רס"ג, חש"י רש"ד לה. [1234567]

שינויי נוסחאות

שנתן | א מ ר ס נוסף: לו⁴⁴. כולן | ר כולו. חסר. יפה כח | ר וכח, (א ס כי יפה, מ ייפ').
לא | ר חסר [נוסף בה"ש]. נתן | א מ ר °השטר | ר נוסף: מכח הכסף.
ס נוסף: לו⁴⁴. כולן | ר כולו⁴⁵. אלא | ר °נוסף: אם [ונמחק].
19 דרבא | מ דרבה⁴⁶. יפה (א) | ו ייפה⁴⁷. 21 ויפה | א מ ס כי יפה. 22-21 וכח חזקה — יפה כח שניהם | א כי חסר⁴⁹.
22 יפה | מ ר ד ו חסר⁴⁹. °שניהם | ר חסר, כי שכן שניהן. °קונים | מ ד ס כי קונים, ו קונה. יפה | מ ר ד ו חסר⁴⁹, ס ויפה.

בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולם, במה דברים אמורים שנתן לו דמי כולו אבל לא נתן לו דמי כולו לא קנה אלא כנגד מעותיו. בספר הנר ב"מ ע"ז ב מהרי"ץ גיאות: גרסינו בקדושין פרק ראשון מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כלן וכי', רבי יצחק בן יהודה ז"ל, יפה כח חזקה מכח כסף ושטר דבחזקה מכר לו עשר שדות בעשר מדינות משהחזיק באחת מהן קנה כולו ובכסף ובשטר לא קנה עד שיתן דמי כולו אבל לא נתן לו אלא דמי אחת ולא כתב לו שטר אינו אלא על אחת מהן לא קנה אלא כנגד מעותיו ומתניתין דקתני נקנה בכסף ובשטר האמר רבא לא שנו אלא בנותן לו דמי כולו אבל לא נתן לו דמי כולו לא קנה אלא כנגד מעותיו וכי'. [ולפי"ז רבא אינו מדבר בקנין מטלטלין אגב קרקע ואינו מפרש דברי שמואל אלא מפרש משנתנו בקנין כסף וזוהי אמר רבא שאין קנין כסף קונה אלא בנתן כל הכסף אבל במקצת כסף אינו קונה אלא כנגד מעותיו ע"ש]. ויש שסוברין דהא דרבא אכולה מתניתין הוא דאיתיה בין בכסף ושטר וחזקה כו', ויש שגורסין במה דברים אמורים שנתן לו דמי כולו אבל לא נתן לו דמי כולו לא קנה אלא כנגד מעותיו, ומעות הוא בידן. ועי' עיטור אגב (ע' מו א): דאית דמפרשי ארישא דמתניתין דקתני בכסף, וליתא [וכנ' נתכוין להרי"ץ גיאות. ועי' הע' בעיטור שם]. (*) — רש"י ד"ה שטר כו', הקדש דכתיב ונתן הכסף וקם לו. בכה"י ובד"י חסר, בד"ק: לנחלה, הקדשות דכתיב כסף ערכך, וראה גליון ברש"י. 49 ראה ר"ח בהע' קודמת. *49 ולפנינו נוסף עפ"י מהרש"ל.

44 וכן ברא"ש, פסקי רי"ד, ריטב"א, מ"מ מכירה שם ועוד. ועי' המקח שער יג (ל א) ורמב"ן. 45 בשיטה קדמונית: לא קנה מטלטלין [ופי' כני' רש"י וראשונים]. ועי' רש"ש בדברי רש"י. 46 וכן בפסקי רי"ד, וראה הע' 43. 47 בתוספתא כתובות פ"ב ה"א: יפה כח שטר מכח כסף וכח כסף מכח שטר, שהשטר גובה מנכסים משועבדיו, מה שאין כן בכסף, יפה כח הכסף, שהכסף פודה את הערכין, ואת החרמין, ואת ההקדשות, ואת מעשר שני, מה שאין כן בשטר, יפה כח שטר וכסף מכח חזקה וכח חזקה מכח שטר וכסף, יפה כח שטר וכסף, ששטר וכסף קונים עבד עברי, מה שאין כן בחזקה. יפה כח חזקה, שאם מכר לו עשר שדות, כיון שהחזיק באחת מהן קנה את כולו, אבל לא נתן לו אלא דמי אחת מהן, או לא כתב לו אלא על אחת מהן, לא קנה אלא אותה שדה בלבד. ועי' רחב"ש. בירושלמי לפנינו פ"א ח"ד (ס ג): מכר לו עשר שדות באחת כיון שהחזיק באחת מהן החזיק בכולם אבל אם לא נתן לו אלא דמי אחת מהן או שלא כתב לו אינו אלא על אחת מהן לא קנה אלא אותה שמכר לו בלבד, ועי' תוכ"פ כתובות שם (ע' 208 ואילך), וראה בר"ב והע' שם. וראה לעיל בהע' 41. 48 בר"ח כל הקטע בשנויים, ושם: תניא כו' מכח השטר שהכסף פודין בו את הקדשות ומעשר שני מה שאין כן בשטר ויפה כח השטר שמוציא בת ישראל מה שאין כן בכסף ויפה כח שניהם מכח חזקה ששניהם הכסף והשטר קונים בעבד עברי כדתנן עבד עברי נקנה בכסף ובשטר מה שאין כן בחזקה ויפה כח חזקה מכח שניהם שהחזקה מכר לו עשר שדות

23 חזקה שחזקה מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהם קנאם כולם, [כז, ע"ב] במה דברים אמורים שנתן לו דמי כולן אבל לא נתן לו דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו. מסייע ליה לשמואל, דאמר שמואל מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה את כולן. אמר רב אחא בריה דרב איקא תדע, שאילו מסר לו עשר בהמות באפסר אחד ואמר ליה קני, מי לא קני, א"ל מי

אמ"ח 1234567

מסורה"ש 23 מכר לו עשר שדות בעשר מדינות. ירוש' קידושין פ"א ה"כ (ס ג), ת' כחצות פ"ז ה"א, ב"ב פ"ז ה"א. 2 דאמר שמואל מכר לו עשר שדות בעשר מדינות. ב"ק יז א, ב"ב סז א.

ציונים 23 מכר לו עשר שדות וכו' קנאם כולם. שכ"ע זרע"ה כח יג, פס"ז שם, חמק שער יג (ל א), תשוב"ג (מנ"ט) קלג, יד רמב"ב ז"ל. א"ת רכ ונד. א"ת רלכ, ריעב"א ב"ב ע"א. וק. חדו"ר ר"ן שם נג. ר"י בן חכמון שם נג: 2-23 מכר לו עשר שדות וכו' אלא כנגד מעותיו. מ"י מכירה פ"א יט וז, עושר"ט חו"מ קל"ג יב. — ר"ף ב"מ כז: (מח.), רשב"ם ב"ב נג. ד"ה ומה מכר ונג: ד"ה אחת, חוס' ב"ב נג: ד"ה אחת ועי"ש ב"ק יב. ד"ה למכר, עיטור ח"א חג יג ב, השלמה ב"מ פ"ו ב, ע"י יד רמב"ב ב"ב סז: א"ת ג, אר"י ח"ג ב"מ עח. א"ת רמב"ב דר"י ב"ב נג. ועו. רמב"ן שם נג. רשב"א ב"ק יב. וב"מ מח. וב"ב פו: ועי"ש ב"ב נג. שו"ת רשב"א ח"ב ש"א, מאירי לפיל כו. וב"מ מה: ועו. וב"ב נח. ונג: ר"ש ב"מ פ"ו ח, ע"י תלמיד רשב"א ב"מ מו: ועו. ריעב"א ב"ב נג. ועי"ש סז: ר"י נתיב יא ח"א לה ד בסוף, ר"י בן חכמון ב"ב פו: נמוק"י ב"מ נג. (כח: ועו: (לכ:), ע"י לקט יושר חיו"ד עמ' ע"א, שו"ת רדב"ז ח"א מט וסג. 3-2 מסייע ל' לשמואל דאמר וכו' קנה את כולן. שו"ת רמב"ם ב"ב נג. ד"ה אחת, רמב"ן שם, שו"ת רשב"א ח"ג קיד, ר"ש ב"ב פ"ג ס, לקט יושר חיו"ד עמ' ע"א. 4 מסר לו עשר בהמות וכו' מי לא קני. ר"י מישרים נתיב י ח"ד לד ד.

שינויי נוסחאות

23 חזקה | א חזקה מכח שניהם⁵⁰, ס החזקה. שחזקה | א שהחזקה, מ שהחזק⁵¹, ר שהחד' [ונמחק, ובגל': שאם, כי שאם. באחת מהם | ס בשדה אחד⁵², (א ר באחד). קנאם | א ר ס כי קנה⁵³. כולם | א נוסף: מה שאין כן בכסף, ס נוסף: מה שאין כן בשניהם⁵⁴. [כז, ע"ב] 1 במה — כולן | א אמר רבא¹ לא שנו אלא שלא² נתן לו דמי כלן¹. אבל — דמי כולן | מ חסר³, (א "לא" חסר)⁴.

2 לא קנה — מעותיו | כי לא [והשאר בה"ש], (ו מעות)⁵. מכר לו | כי המוכר⁶. 3 שהחזיק | ס שהחזק. באחת | א ר ס באחד. את | א מ ס כי חסר⁷. 4 תדע | מ תדעו. שאילו | מ אילו⁸, ר ס דאילו⁹, כי אי. ליה | ר ס לו, ד לה¹⁰. א"ל | כי חסר¹¹. 6-4 שאילו מסר — תדע דלא קני | א חסר¹². 7-4 קני (א) — איכא — דרב איקא [המשך מעל"ד]

ורא"ש, [ר"ף ב"ב שם] ובמאירי שם בהערה 41. 7 וכן בפסקי רי"ד, תו' טור ור"ב. וכ"ה בב"ק יב א, ב"ב סז א. 8 וכן בפסקי רי"ד, תו' טור, תו' רא"ש [ושם: אלו מסר]. בפסקי רי"ד: אילו מכר, ובהמשך שם באיכא דאמר: אילו מסר, וראה הע' שם. המקנה דקדק מלשון הגמ' "מסר" ראי' לשיטת רש"י דבהמה גסה נקנית במסירה ע"ש. בתו' ר"י הזקן פירש דהיינו למאן דסבירא ליה בהמה [נסת] נקנית במסירה ע"ש. 9 וכן בריטב"א ור"ב. 10 בתו' ר"י הזקן: קני כולם מי לא קני. בתוס' ד"ה עשר: מי לא קני השאר. 11 וכ"ה בהג"ש. 12 כנ' מחהד"מ. בריטב"א: תדע כי ואמר ליה זו קני מי לא קני פי' לאו דוקא זו קני דא"כ הא ודאי לא קני אלא היא בלבד, אלא הכי פירושו דאמר ליה בזו קני כלומר שיקנה באפסר זה לכולן, והג' שלפנינו הביא בשם נוסחי דגרסי "מי לא קני". בר"ב: זו קני מי [לא קני], ואיכא דאמר, קני

50 בריטב"א מקוצר, ושם: ותניא כותיה דרבא יפה כח חזקה מכח כסף ושטר שהחזקה וכו', וכע"ז בר"ן, ע"ש. ועי' רחב"ש ותוס' כו ב ד"ה במה דברים אמורים. 51 וכן בתו' רי"ד ומאירי, וראה ריטב"א ור"ן בהע' קודמת. בריטב"א: בעשר מדינות והחזיק באחת מהן קנה כולן. ברמב"ן: והא דתנן יפה כח חזקה מכח כסף ע"ש. 52 בתו' רי"ד ובפסקי רי"ד: בשדה אחת. 53 וכן בר"ף, רא"ש, שיטה לנ"ל ועוד. וראה הע' 48 בר"ח. 54 וכ"ה בהג"ש. 1 ראה לעיל ע"א בנוס' כי"א, ובנוס' הרי"ף ובהע' 40-41. בפסקי רי"ד: בזמן שנתן. ועי' תוס' ד"ה במה דברים אמורים. 2 "שלא" כנראה ס"ס. 3 כנראה שנשמט מחהד"מ. 4 ר' הע' 2, וכנראה מקומו כאן. 5 במהרש"ל: כנגד מעותיו. בהג"ש: כנגד מעותיו מסייע לר"נ א' שמואל דאר"נ א' שמואל מכר לו. 6 וכן בר"ב. וראה לעיל ע"א בש"ג בנוס' הרי"ף